

Határozatok Tára

MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. február 28.¹¹

C-14/17. sz. ügy

**VAR, Srl
kontra
Iveco Orecchia SpA,
beavatkozó félként eljár:
Azienda de Trasporti Milanesi SpA – (ATM)**

(a Consiglio di Stato [államtanács, Olaszország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Szállítási szerződés – Autó-, trolibusz és villamos pótalkatrészeinek szállítása – Műszaki leírások – Meghatározott márká termékeivel egyenértékű termékek – Egyenértékűségi igazolás – Az egyenértékűség szerződés odaítélését követő igazolását lehetővé tevő nemzeti törvény”

1. Az ajánlatkérő szervezetnek az általuk közzétett ajánlattételhez szükséges dokumentációban meg kell határozniuk a közbeszerzési eljárás keretében beszerezni kívánt építési beruházás, szolgáltatásnyújtás és árubeszerzés jellemzőit. Ezek között található az adott termékek vagy szolgáltatások „műszaki leírását” alkotó jellemzők.
2. Az említett műszaki leírások csúsztatást magában foglaló tartalma jelentős „belépési korlátot” jelenthet legalábbis bizonyos ajánlattevők számára, és szélsőséges esetekben előre meghatározhatja (akár csalással) a nyertes ajánlattevő végső kiválasztását, ha olyan termék- vagy szolgáltatásjellemzőket tüntetnek fel, amelyeket csak e nyertes ajánlattevő tud kínálni.
3. E szabálytalan gyakorlatok elkerülésére irányuló aggodalom és „a közbeszerzés verseny előtti megnyitásának lehetővé tételére” irányuló cél² következtében az uniós jogalkotó e tekintetben jogszabályi előírásokat vezetett be. Ezek között szerepel a jelen jogvitára alkalmazandó 2004/17/EK irányelv³ 34. cikkének (8) bekezdése, amely szerint kivételes esetben hivatkozni lehet „védjegyre, szabadalomra, típusra vagy adott származásra vagy gyártási folyamatra”, feltéve hogy azt a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés kíséri.
4. A kérdést előterjesztő olasz bíróság által megoldandó jogvitában az ajánlattételhez szükséges dokumentáció e kivételes előírást használta, jelezve, hogy a szerződés tárgyát az „Iveco márkájú autó-, trolibusz és villamos eredeti és/vagy gyári, és/vagy azzal egyenértékű pótalkatrészei szállítása” képezi.

¹ Eredeti nyelv: spanyol.

² Az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 114. o.; helyesbítés: HL 2014. L 339., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.) (29) preambulumbekkezdése.

³ A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról [helyesen: a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatások területén a közbeszerzési eljárások összehangolásáról] szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 19. o.).

5. A jogvita nem önmagában a műszaki leírás érvényességéről folyik (mivel tiszteletben tartotta az egyenértékű alkatrészek szolgáltatásának lehetőségét), hanem azzal kapcsolatban, hogy az ajánlattevőnek mely időpontban kell benyújtania a pótalkatrészekre vonatkozó egyenértékűségi igazolást.

6. Az ajánlattételhez szükséges dokumentáció szerint az igazolást a szerződés odaítélését követően, „az egyenértékű pótalkatrész első átadása alkalmával” lehetett benyújtani az ajánlatkérő szervhez. A kérdést előterjesztő bíróság azonban kétséget támaszt azzal kapcsolatban, hogy e rendelkezés összhangban van-e a 2004/17 irányelv 34. cikkével. Ez a helyzet állna fenn, ha e rendelkezés alapján az egyenértékűségi igazolást kötelező jelleggel az ajánlathoz kellene csatolni, vagy mindenestre a szerződés odaítélése előtt kellene azt benyújtani.

I. A jogi háttér

A. Az európai uniós jog, a 2004/17 irányelv

7. A 34. cikk így rendelkezik:

„(1) A XXI. melléklet 1. pontjában meghatározott műszaki leírást fel kell tüntetni a szerződési dokumentációban, így az ajánlati felhívásban, az ajánlattételhez szükséges dokumentációban, illetve kiegészítő dokumentumokban. Amennyire lehetséges, ezt a műszaki leírást a fogatékmal élők számára való hozzáférhetőség szempontjai és a valamennyi felhasználó számára alkalmas kialakítás figyelembevételével kell meghatározni.

(2) A műszaki leírásnak egyenlő hozzáférést kell lehetővé tennie valamennyi ajánlattevő számára, és nem lehet olyan hatása, amely indokolatlanul akadályozná a közbeszerzés verseny előtti megnyitását.

(3) A közösségi joggal összeegyeztethető, jogilag kötelező erejű nemzeti műszaki szabályok sérelme nélkül, a műszaki leírást a következőképpen kell kidolgozni:

- a) vagy a XXI. mellékletben meghatározott műszaki leírásra való hivatkozással és – a következő sorrendben – a következőkre történő hivatkozással: az építési beruházási munkák tervezésére, számítási módszerére és kivitelezésére, valamint a termékek felhasználására vonatkozó európai szabványokat közlétevő nemzeti szabványok, európai műszaki tanúsítványok, közös műszaki leírások, nemzetközi szabványok, az európai szabványügyi szervezetek által létrehozott egyéb műszaki hivatkozási rendszerek vagy – ezek hiányában – nemzeti szabványok, nemzeti műszaki tanúsítványok, illetve nemzeti műszaki leírások. Valamennyi hivatkozást a »vagy azzal egyenértékű« kifejezésnek kell követnie;
- b) vagy a teljesítmény, illetve a funkcionális követelmények alapján; ez utóbbi környezetvédelmi jellemzőket is tartalmazhat. E paramétereknek azonban kellően pontosnak kell lenniük ahhoz, hogy lehetővé tegyék az ajánlattevők számára a szerződés tárgyának meghatározását, az ajánlatkérők számára pedig a szerződés odaítélését;
- c) vagy a b) pontban említett teljesítmény, illetve funkcionális követelmények alapján, az e teljesítménynek, illetve funkcionális követelményeknek való megfelelés feltételezését lehetővé tevő, az a) pontban említett leírásokra történő hivatkozással;
- d) vagy egyes jellemzők tekintetében az a) pontban említett leírásokra történő hivatkozással, más jellemzők tekintetében pedig a b) pontban említett teljesítményre, illetve funkcionális követelményekre történő hivatkozással.

(4) Ha az ajánlatkérő él a (3) bekezdés a) pontjában említett leírásokra történő hivatkozás lehetőségével, nem utasíthat el ajánlatot azon az alapon, hogy az ajánlatban szereplő termékek és szolgáltatások nem felelnek meg az általa hivatkozott leírásoknak, amennyiben az ajánlattevő ajánlatában az ajánlatkérő számára megfelelő módon, bármely megfelelő eszközzel bizonyítja, hogy az általa javasolt megoldások egyenértékű módon megfelelnek a műszaki leírásokban meghatározott követelményeknek.

Megfelelő eszköz lehet a gyártótól származó műszaki dokumentáció vagy valamely elismert szervtől származó vizsgálati jelentés.

[...]

(8) A szerződés tárgya által indokolt esetek kivételével a műszaki leírás nem hivatkozhat olyan adott márkára vagy forrásra, illetve különleges eljárásra, vagy védjegyre, szabadalomra, típusra vagy adott származásra vagy gyártási folyamatra, amely egyes vállalkozások vagy termékek előnyben részesítését vagy kizorítását eredményezné. Az ilyen hivatkozás kivételes esetekben megengedhető, amennyiben nem lehetséges a szerződés tárgyának (3) és (4) bekezdés szerinti, kellően pontos és érthető leírása; az ilyen hivatkozást a »vagy azzal egyenértékű« kifejezésnek kell kísérnie.”

8. „A minőségi kiválasztás szempontjai” című 54. cikk így rendelkezik:

„(1) A nyílt eljáráshoz kiválasztási szempontokat meghatározó ajánlatkérő a szempontok meghatározását [...] objektív szabályokkal és szempontokkal összhangban végzi.”

B. Az olasz jog

9. A 163/2006. sz. törvényerejű rendelet 68. cikkének (13) bekezdése szerint:⁴

„A szerződés tárgya által indokolt esetek kivételével, a műszaki leírás nem hivatkozhat olyan adott márkára vagy forrásra, illetve különleges eljárásra, vagy védjegyre, szabadalomra, típusra vagy adott származásra vagy gyártási folyamatra, amely egyes vállalkozások vagy termékek előnyben részesítését vagy kizorítását eredményezné. Az ilyen hivatkozás kivételes esetekben megengedhető, amennyiben nem lehetséges a szerződés tárgyának (3) és (4) bekezdés szerinti, kellően pontos és érthető leírása; az ilyen hivatkozást a »vagy azzal egyenértékű« kifejezésnek kell kísérnie.”

II. A jogvita tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

10. Az Azienda Trasporti Milanese (a továbbiakban: ATM) nyílt közbeszerzési eljárást indított⁵ az „Iveco márkájú autó- és trolibusz eredeti és/vagy gyári, és/vagy azzal egyenértékű pótalkatrészei szállításának” odaítélése tárgyában.

11. A szerződés összege 3 350 000,00 euró plusz hea volt, amely 2195 darab IVECO/FIAT márkájú vagy azzal egyenértékű pótalkatrész szállítására vonatkozott. Az odaítélési szempont a legalacsonyabb ár volt, annak lehetőségével, hogy az első ajánlatokat követően az első helyen álló ajánlattevők között újabb ajánlattételre kerülhet sor.

⁴ A 2006. április 12-i törvényerejű rendelet, amellyel átültették a 2004/17 és 2004/18 irányelvet (a GURI 2006. május 2-i 100. száma).

⁵ Az ajánlati felhívást az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* 2015. február 25-i kiegészítésében tették közzé (2015/S 039-067523).

12. Az ajánlattételhez szükséges dokumentáció megállapította, hogy:

- „Eredeti pótalkatrésznek” kell tekinteni „a gépjármű gyártója által előállított” vagy „a gépjármű gyártójának beszállítói által előállított olyan alkatrészeket [...], amelyek tekintetében a gyártó igazolja, hogy a gépjárműgyártó által adott leírásoknak és gyártási szabványoknak megfelelően állítottak elő”.
- Az „egyenértékű pótalkatrészeket” úgy határozták meg, mint „bármely olyan vállalkozás által előállított alkatrészek, amely tanúsítja, hogy azok minősége megfelel a jármű összeszereléséhez használt összetevők és a járműgyártó által szállított pótalkatrészek minőségének”.⁶

13. Az ajánlattételhez szükséges dokumentáció pontosította, hogy „az egyenértékű pótalkatrész első átadása alkalmával a szállítónak be kell nyújtania az eredetivel való egyenértékűségre vonatkozó igazolást, amely a termék elfogadásához szükséges feltétel”.⁷

14. A közbeszerzési eljárásban kizárólag a VAR s.r.l. egyenértékű alkatrészekkel és az Iveco Orecchia, s.p.a. eredeti pótalkatrészekkel vett részt. A szerződést a VAR részére ítélték oda.

15. Az Iveco Orecchia megtámadta a határozatot a Tribunal Amministrativo Regionale della Lombardia – Milano (Lombardia tartományi közigazgatási bírósága, Milánó, Olaszország) előtt, amely a 2016. április 11-i 679. sz. ítéletével helyt adott a keresetnek.

16. Az elsőfokú bíróság szerint a 163/2006. sz. törvényerejű rendelet 68. cikke értelmében az ajánlattevőnek kell igazolnia az eljárás során az ajánlatban szereplő alkatrészeknek az eredetivel való egyenértékűségét. Ennélfogva VAR kizárásáról határozott, mivel [a VAR] arról nyilatkozott, hogy az eredetivel egyenértékű pótalkatrészt szolgáltat (ahogyan azt a különös jogi szabályozás lehetővé teszi), de sem az ajánlattal, sem a közbeszerzési eljárás során nem nyújtott be az eredeti termékekkel való egyenértékűségre vonatkozó igazolást vagy más bizonyítékot.

17. Az ítélet elleni fellebbezésnek a Consiglio di Statohoz (államtanács, Olaszország) történő benyújtását követően e bíróság kiemeli, hogy az ajánlattételhez szükséges dokumentáció a szerződés odaítélése előtt nem, csak a pótalkatrészek első átadásával kötelezte az ajánlattevőt az egyenértékűség bizonyítására.

18. Ugyanezen bíróság megállapítja, hogy mivel a 2004/17 irányelvet átültető olasz szabály ezen irányelv 34. cikkének (8) bekezdését szó szerint átveszi, főszabály szerint kizárható a belső jog és az uniós jog közötti bármilyen súrlódás. Mindazonáltal kétsége merül fel azzal kapcsolatban, hogy helytálló-e a 2004/17 irányelv azon rendszertani értelmezése, amely szerint az egyenértékűség bizonyítékát az ajánlatban feltétlen igazolni kell.

19. Mindezek alapján a Consiglio di Stato (államtanács) előzetes döntéshozatal céljából az alábbi két kérdést terjeszti a Bíróság elé:

- „a) Elsődlegesen: úgy kell-e értelmezni a 2004/17/EK irányelv 34. cikkének (8) bekezdését, hogy az előírja, hogy a termékeknek az eredetivel való egyenértékűségét már az ajánlatban igazolni kell?
- b) Másodlagosan, az első értelmezési kérdésre adott nemleges válasz esetén: hogyan kell biztosítani az egyenlő bánásmód és a pártatlanság, a teljes körű verseny és a közigazgatási eljárás során való megfelelő ügyintézés elvét, valamint a többi pályázó védelemhez és meghallgatáshoz való jogát?”

⁶ „Specifica tecnica” című dokumentum, 2.1 és 2.2 pont.

⁷ Uo., 5. pont.

III. A felek észrevételeinek összefoglalása

20. A VAR és az ATM szerint nemleges választ kell adni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre. Abból kiindulva, hogy az uniós jogi rendelkezések értelmezése során nem csak annak szövegét, hanem a szöveggörnyezetét és az elérni kívánt célt is figyelembe kell venni, azzal érvelnek, hogy:

- A 2004/17 irányelv 34. cikkének (8) bekezdése nem tartalmaz semmilyen arra vonatkozó előírást, hogy az ajánlattevőknek az ajánlataikkal együtt egyenértékűségi igazolást kell benyújtaniuk.
- A 2004/17 irányelv 34. cikkének (3) és (4) bekezdésében foglalt leírások a kiírásban szereplő termékek minőségére irányadók. Következésképpen azon ajánlattevőknek, amely a (4) bekezdésben szereplő olyan termékekre vonatkozó ajánlatot kíván benyújtani, amelyek műszaki jellemzői nem felelnek meg az ajánlattételhez szükséges dokumentáció műszaki leírásában meghatározott jellemzőknek, igazolnia kell, hogy a kínált alternatívák működésüket tekintve egyenértékűek az ajánlatkérő szerv igényeinek kielégítése szempontjából.
- A 2004/17 irányelv 34. cikkének (8) bekezdése ezzel szemben nem írja le a keresett termék jellemzőit, funkcióit és teljesítményét; csak a pályázati dokumentációban meghatározott ugyanolyan, de az eredeti gyártó által előállított terméktől eltérő eredetű termék szolgáltatását írja elő, mert olyan esetekről van szó, amelyekben ilyen leírás nem alkalmazható, ha azt nem egy meghatározott márkával jelölik.
- Ilyen helyzetben a szabad verseny védelme érdekében az ajánlattevők egyenértékű termékeket is kínálhatnak, még ha másik márkáról van is szó, anélkül hogy a 2004/17 irányelv 34. cikke (3) és (4) bekezdésének megfelelő egyenértékűségi igazolást kellene benyújtaniuk. Ezzel ellentétes értelmezés igazságtalan eredményre vezethet, és érthetetlen lenne, hogy ha az ajánlatkérő szerv az eljárás egyszerűsítésének szándékával egy márkára hivatkozik, az ajánlattevő miért kerülne kedvezőtlenebb helyzetbe annál, mint ha a műszaki jellemzők meghatározásának klasszikus eszközét használta volna.
- Annak megkövetelése, hogy az egyenértékűségi igazolás az ajánlattal együtt kerüljön benyújtásra, sérti a közbeszerzési szerződések verseny előtti megnyitásának támogatására irányuló célt, mivel oda vezet, hogy jelentős mennyiségű (bizonyos esetekben több ezer) termék esetén előre kell ezen igazolással rendelkezni, ami azzal járhat, hogy végeredményben a közigazgatási szerv nem szerzi meg e termékeket. Tehát olyan hasztalan és súlyos terhet jelent, amely túlzottan megnehezíti az „egyenértékű termékek” beszállítóinak részvételét ezekben az eljárásokban, az eredeti pótalkatrészek forgalmazói és a járműgyártók előnyben részesítésével.
- A gépjárművek értékesítésére és javítására, valamint a gépjármű-pótalkatrészek forgalmazására vonatkozó megállapodásokban szereplő vertikális korlátozásokról szóló kiegészítő iránymutatásról szóló, 2010. május 28-i bizottsági közlemény⁸ a gépjárműágazatra vonatkozó egyik versenypolitikát illetően megerősíti, hogy védeni kell a pótalkatrészgyártók hozzáférését a gépjárművek utópiacához. Ezzel biztosítják a versengő pótalkatrészmárkák folyamatos elérhetőségét mind a független mind a szerződéses javítóműhelyek, mind pedig az alkatrész-nagykereskedők számára.

21. A második kérdést illetően a VAR és az ATM úgy vélik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott elvek tiszteletben tartásának biztosítására irányuló mechanizmusok a közbeszerzési eljárás dokumentumaiból származnak, ahogy az ajánlatkérő szerv azt meghatározta.

⁸ HL 2010. C 138., 16. o. (a továbbiakban: kiegészítő iránymutatások).

22. Az Iveco Orecchia, az olasz kormány és a Bizottság fenntartják, hogy a 2004/17 irányelv 34. cikkének (8) bekezdése nem követeli meg az egyenértékűségi igazolás ajánlattal együtt történő benyújtását, de a rendszertani értelmezése e megállapításhoz vezet.

23. Az Iveco Orecchia és az olasz kormány szerint a benyújtásnak az ajánlattal együtt kell történnie, míg a Bizottság szerint elegendő azt a közbeszerzési eljárás során megtenni, de mindenképpen a szerződés odaítélése előtt. Az érveik a következőképpen foglalhatók össze:

- Ha a 2004/17 irányelv 34. cikkének (4) és (5) bekezdése az ajánlatot olyan időpontként tünteti fel, amelyben az ajánlattevőnek az egyenértékűségi igazolást be kell nyújtania, ugyanezen cikk (8) bekezdése – erre vonatkozó rendelkezése hiányában – nem jelenti az említett szabálytól való eltérés lehetőségét.
- A 2004/17 irányelv 34. cikkének (8) bekezdése, tárgya szerint, egyrészt tiltja a műszaki leírás adott márkára vagy forrásra történő hivatkozását az ajánlattételhez szükséges dokumentációban, másrészt megjelöli azon kivételes eseteket, amelyekben az ilyen kifejezés megengedhető. Az uniós jogalkotó által e rendelkezésnek tulajdonított különös tartalomról van szó, amely miatt nem meglepő, hogy nem fordított figyelmet annak szükségességére, hogy kiegészítő jelleggel megjelölje az egyenértékűségi igazolás benyújtásának időpontját.
- A szerződés tárgyától függetlenül az egyenértékűségi igazolás célja, hogy az ajánlatkérő szerv ellenőrizze, hogy az ajánlattevő milyen mértékben tud eleget tenni a szerződés feltételeinek. Ezt a bizonyítást az odaítélési eljárás során kell elvégezni, mivel ennek végeztével az ajánlatkérő szervnek a pályázati feltételeknek legjobban megfelelő ajánlat szempontja alapján kell döntenie az odaítélésről.
- Ettől eltérő értelmezés egyrészt a 2004/17 irányelv 34. cikkének (4) és (5) bekezdése, másrészt annak (8) bekezdése közötti ellentétből vezet, megsértve az egyenlő bánásmód elvét. Ha az ajánlattevők a szerződés odaítélését követően bizonyíthatnák az egyenértékűséget, az ajánlatok már nem lennének összehasonlíthatóak, és bizonyos ajánlattevők benyújthatnák ezen igazolásokat, míg mások fenntarthatnák maguknak, hogy azt később teszik meg.
- Ennél még fontosabb, hogy az ajánlatkérő szervnél fennáll annak kockázata, hogy olyan termékek megvételére vállal kötelezettséget, amelyek nem alkalmasak a szükségleteinek kielégítésére, és az egyetlen lehetősége az marad, hogy semmissé nyilvánítsa a szerződést, ami állításuk szerint nem volt az uniós jogalkotó szándéka a 2004/17 irányelv kidolgozásakor.
- Ezen értelmezést a 2004/17 irányelv egyéb rendelkezései is megerősítik, mint például a 49. cikk (2) bekezdésének második albekezdése, amely előírja, hogy „az ajánlatkérő a lehető leghamarabb tájékoztatást ad [...] [az] ajánlat elutasításának indokairól, beleértve [...] az egyenértékűség hiányára vonatkozó döntésének, illetve arra vonatkozó döntésének indokait, hogy az építési beruházás, árubeszerzés vagy szolgáltatásnyújtás nem felel meg a teljesítménybeli vagy funkcionális követelményeknek”. Ez természetesen azt jelenti, hogy a termék egyenértékűségének vizsgálatát az ajánlattételhez szükséges dokumentáció leírásával összefüggésben a műszaki leírás alkalmazásával a szerződés odaítélése előtt végzik el.
- A 2004/17 irányelv 51. cikkének (3) bekezdése ugyanezt az irányt követi. Az egyenértékűségi igazolás feltétlen szükséges annak ellenőrzéséhez, hogy az ajánlat megfelel-e a műszaki leírásnak, amelyet mindenesetre a szerződés odaítélése előtt kell megtenni.

IV. Bíróság előtti eljárás

24. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzést a Bíróság Hivatala 2017. január 11-én vette nyilvántartásba.

25. Írásbeli észrevételt a VAR, az Iveco Orecchia, az ATM, az olasz kormány és az Európai Bizottság terjesztett elő. Az olasz kormány kivételével mindannyian részt vettek a 2017. december 6-án tartott tárgyaláson.

V. Értékelés

A. Előzetes észrevételek

26. Amint azt már előrebocsátottam, a közbeszerzési eljárást szabályozó rendelkezésekben a műszaki leírás megfogalmazása jelentősen befolyásolhatja (adott esetben negatív irányba) a versenyt, indokolatlan akadályokat állítva a gazdasági szereplők részvételével szemben.

27. Az uniós jogalkotó e területtel kapcsolatos aggodalma nyilvánvaló, ezért a 2004/17 irányelv 34. cikkének (2) bekezdésébe foglalta azt a szabályt, miszerint „a műszaki leírás[nak] nem lehet olyan hatása, amely indokolatlanul akadályozná a közbeszerzés verseny előtti megnyitását”.⁹

28. Mivel a jogvita tárgyát képező szerződés a gépjármű pótalkatrész szállításáról szól, a 2004/17 irányelv vizsgálata előtt célszerűnek tartom emlékeztetni arra, hogy ezen ágazatban az uniós jogalkotó a verseny védelmét az 1400/2002/EK rendeletben¹⁰ szereplő csoportmentesítési rendszerrel ötvözte. E rendelet rendszerében a cél éppen a verseny megőrzése¹¹ az eredeti pótalkatrészek és a megfelelő minőségű pótalkatrészek között.¹²

29. A Bizottság egyetért ezen célkitűzéssel, ami arra vezette, hogy 2010-ben a 461/2010 rendelethez kapcsolódóan elfogadta a kiegészítő iránymutatást. A (18) bekezdésben hangsúlyozza, hogy az iránymutatás célja, hogy „megvédje a pótalkatrészgyártók hozzáférését a gépjárművek utópiacához, biztosítva ezzel a versengő pótalkatrészmárkák folyamatos elérhetőségét mind a független mind a szerződéses javítóműhelyek, mind pedig az alkatrész-nagykereskedők számára”.

⁹ A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/25/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 243. o.; helyesbítés: HL 2014. L 327., 9. o.) 60. cikke (2) bekezdésében foglalt megfogalmazás ezzel azonos.

¹⁰ A Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a gépjármű-ágazatbeli vertikális megállapodások és összehangolt magatartások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 2002. július 31-i bizottsági rendelet (ún. Monti rendelet) (HL 2002. L 203., 30. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 158. o.), amelyet azt követően, hogy 2010. május 31-én hatályát veszítette, felváltott az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a gépjármű-ágazatbeli vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 2010. május 27-i 461/2010/EU bizottsági rendelet (HL 2010. L 129., 52. o.).

¹¹ Az 1400/2002 rendelet (23) preambulumbekkezdése megállapítja, hogy „a javítási és karbantartási piacok hatékony versenye biztosításának, és annak érdekében, hogy a javítóműhelyek a végfelhasználónak versenyképes, például az eredeti tartalék alkatrészeket vagy ennek megfelelő minőségű tartalék alkatrészeket kínáljanak, nem tartoznak a mentesség hatálya alá azok a vertikális megállapodások, amelyek korlátozzák egy járműgyártó forgalmazási rendszerének keretén belül a szerződéses javítóműhelyeket, a tartalék alkatrészek független forgalmazóit, a független javítóműhelyeket vagy a végfelhasználókat abban, hogy az ilyen tartalék alkatrészek gyártóitól vagy egy általuk választott harmadik féltől szerezhessenek be tartalék alkatrészeket”. A 461/2010 rendelet (17) preambulumbekkezdése hasonlóan fogalmaz, bár a pótalkatrészgyártók értékesítési kapacitásának, nem pedig a beszerzési kapacitásának korlátozása szempontjából.

¹² Az 1400/2002 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének u) pontja szerint, „»megfelelő minőségű tartalék alkatrészek [helyesen: megfelelő minőségű cserealkatrészek]«: kizárólag azok a tartalék alkatrészek [helyesen: cserealkatrészek], amelyeket olyan vállalkozások állítottak elő, amelyek bármikor tanúsítani tudják, hogy az adott alkatrészek megfelelnek az adott gépjármű összeszerelésekor felhasznált alkatrészek [helyesen: összetevők] minőségének”.

30. Ugyanezen iránymutatásokban a Bizottság kiemeli, hogy „az ilyen alkatrészekhez való hozzáférés figyelemreméltó előnyökkel jár a fogyasztók számára, különös tekintettel arra, hogy gyakran nagy különbség van a gyártó által értékesített vagy viszonteladott és az alternatív alkatrészek ára között”.¹³ A verseny korlátozása szintén különösen káros lehet a fogyasztóknak „a termékválaszték korlátozása, a termékminőség csökkentése vagy a termékinnováció szintjének csökkentése révén”.¹⁴

31. Kétségtelen, hogy míg a verseny védelme a vertikális megállapodásokkal összefüggésben a gyártók piaci erejére és az ajánlat ellenőrzésére gyakorolt hatásukra összpontosít, a közbeszerzés inkább a kereslet területén bontakozik ki. Azonban az ajánlat ugyanilyen korlátozó hatása a termékeket vagy szolgáltatásokat kereső ajánlatkérő szerv szempontjából is megjelenhet, ha olyan műszaki leírást határoz meg, amely indokolatlanul csökkenti a lehetséges ajánlattevők körét. Ez alapján a versenymagánjogi szerződések területén megnyilvánuló előnyei átültethetők a közbeszerzés területére.

32. A jogalkotási beavatkozásokból az következhet, hogy a gépjárművek pótalkatrészeire irányuló magánjogi szerződések ágazatában a verseny előtti nyitás elvének irányadó jelleggel elő kell mozdítania, hogy azonos feltételek mellett kínáljanak eredeti és egyenértékű minőségű alkatrészeket. Ezt az irányvonalat még inkább ki kell terjeszteni a közbeszerzési szerződésekre.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

33. A Bíróság a 2004. évi közbeszerzési irányelvek elfogadását megelőzően már vizsgálta a meghatározott márkára hivatkozó műszaki leírásoknak a közbeszerzési ajánlati felhívásba vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációikba történő belefoglalást.

34. A 77/62/EGK irányelv¹⁵ hatálya alatt a Bizottság kontra Hollandia ítéletben¹⁶ a Bíróság a közbeszerzési szerződés azon rendelkezését vizsgálta, amely a „UNIX” operációs rendszert jelölte meg a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés belefoglalása nélkül. Véleménye szerint „az a tény, hogy a UNIX szó után nem tették hozzá a »vagy azzal egyenértékű« kifejezést, [...] a UNIX rendszerhez hasonló rendszerek használó gazdasági szereplőket visszatarthatja a közbeszerzési eljárásban való részvételtől”.

35. Ezen ítélkezési irányvonal a 93/37/EGK irányelvvel¹⁷ folytatódott. A Bizottság kontra Ausztria ítéletben¹⁸ a Bíróság elfogadta a Bizottság azon kifogását, miszerint a közbeszerzési szerződés ajánlattételhez szükséges dokumentációjában a műszaki leírás tagállami megfogalmazásának „a »Unix-termékeket« előnyben részesítő hatása volt”, ezzel megsértve a 93/37 irányelv 10. cikkének (6) bekezdését.

36. Az említett ítéletek alapját képező elgondolás szerint a műszaki leírások meghatározásánál adott márka használata miatt – ha kivételes esetben elfogadják – a „vagy azzal egyenértékű” szófordulattal kell bővíteni a címzettek körét. Ez lehetővé teszi, hogy az eredeti árucikkeket gyártóktól eltérő más ajánlattevők is részt vegyenek a versenyben, ami gátolhatja, hogy indokolatlan akadályokat állítsanak fel a közbeszerzési szerződések verseny előtti megnyitásával szemben.

¹³ Kiegészítő iránymutatás, (18) bekezdés.

¹⁴ Uo., (28) bekezdés.

¹⁵ Az árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1976. december 21-i tanácsi irányelv (HL 1977. L 13., 1. o.)

¹⁶ 1995. január 24-i ítélet (C-359/93, EU:C:1995:14), 23–28. pont. A későbbi, 2001. december 3-i Vestergaard végzés (C-59/00, EU:C:2001:654), 22. pont, az előbbi ítéletre utal.

¹⁷ Az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1993. június 14-i tanácsi irányelv (HL 1993. L 199., 54. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 163. o.).

¹⁸ 1999. október 28-i ítélet (C-328/96, EU:C:1999:526), 68. pont a 78. ponttal összefüggésben.

37. A 2004/17 irányelv 34. cikkének (8) bekezdése semmilyen jogszabályi előírást nem tartalmaz azzal kapcsolatban, hogy az ajánlatkérő szerv előtt mely időpontban kell igazolni a pótalkatrészek egyenértékűségét. E hallgatás lehetővé teszi, hogy a tagállamok a kérdést saját szempontjaik szerint szabályozzák a belső jogban, vagy általános érvényű szabály, vagy az ajánlatkérő szervezetnek biztosított szabad rendelkezés formájában. Mindazonáltal a közbeszerzési eljárás alapjául szolgáló alapelveket kell irányadónak tekinteni.¹⁹

38. A 2004/17 irányelv 34. cikke (8) bekezdésének a (3) és (4) bekezdéssel összefüggésben történő értelmezéséből arra kell következtetni, hogy az egyenértékűségi igazolást szükségszerűen az ajánlattevő ajánlatával együtt kell benyújtani? A megfelelő szerződő fél kiválasztása szempontjából nem lebecsülendők az e megoldást támogatók által használt érvek.²⁰

39. Ezen igazolás ugyanis az egyik, ahhoz szükséges mérlegelendő adat, hogy az ajánlatkérő szerv tisztázza, az ajánlattevő képes-e a szerződés szerinti kötelezettségek teljesítésére. Ennek tehát meg kell előznie a szerződés odaítélését, mert ha nem, az egyetlen megoldás a szerződés felbontása lenne a vállalkozó nemteljesítése miatt.

40. Továbbá, tekintettel arra, hogy a 2004/17 irányelv 34. cikkének (8) bekezdése csak arra irányul, hogy megállapítsa a meghatározott márkára utaló műszaki leírások általános tilalmát és meghatározza, hogy milyen kivételes esetekben engedi azt meg, fontos lenne a (3) és (4) bekezdés szempontjait is ugyanúgy alkalmazni. Ezek értelmében úgy tűnik, hogy az igazolást az ajánlattal együtt kell benyújtani.

41. Ezen érvelés, bár elfogadható, talán nem veszi figyelembe a döntéshozatali eljárás egyéb összetevőit. Konkrétan, a 2004/17 irányelv 34. cikkének (3) és (4) bekezdése jelentős mérlegelési mozgásteret biztosít az ajánlatkérő szerv számára a műszaki leírás megfogalmazása során, hogy funkcionális szempontból elérje a szerződés céljait oly módon, hogy az ajánlattevők a céloknak megfelelő alternatívákat nyújthassanak be, nyilvánvalóan beleértve az ajánlattételhez szükséges dokumentációban előírtakkal *egyenértékű* megoldásokat. Ebből következően logikus, hogy az említett esetekben az ajánlatkérő szervnek kezdettől fogva rendelkeznie kell a különböző ajánlatok értékeléséhez szükséges adatokkal, beleértve az igazolásokat is.

42. A nézőpont némileg változik, ha a műszaki leírás közvetlenül adott márkára vagy termékmodellre hivatkozik, ahogy az a jelen esetben történik. A 2004/17 irányelv 34. cikkének (4) bekezdése szerinti azon kötelezettségre vonatkozó általános szabályt, miszerint a műszaki leírást általános jelleggel kell megfogalmazni, a (8) bekezdése is megerősíti az értékelési terület indokolatlan korlátozására vonatkozó tilalommal.

43. Az adott márkára, szabadalomra vagy hasonló alakzatokra (feltétlen hozzátéve a „vagy ezzel egyenértékű” kifejezést) történő egyedi hivatkozást az magyarázza, hogy ezzel eltűnik a meghatározatlan terület. Ha például csak egyetlen márkának (a jelen esetben az IVECO-nak) megfelelő járműpótalkatrészek, vagy azzal egyenértékű pótalkatrészek beszerzése lehetséges, az ajánlatkérő szerv már „a szerződés tárgyának [...] kellően pontos és érthető leírása” mellett döntött. Ez a lényeges különbség a 2004/17 irányelv 34. cikkének (3) és (4) bekezdéséhez viszonyítva, amelyek elfogadják az egyenértékűségi igazolásokkal szembeni követelmények eltérő kezelését.²¹

¹⁹ A 2004/17 irányelv (9) preambulumbekkezdése kiemeli a közbeszerzési szerződések verseny előtt történő megnyitását, az egyenlő bánásmód elvét, amelynek a megkülönböztetésmentesség elve csupán egy konkrét kifejeződése, a kölcsönös elismerés elvét, az arányosság elvét és az átláthatóság elvét.

²⁰ A műszaki leírás szabályozása a 2014/25 irányelvben (60. cikk) nem változott, mivel az általános szabályozás mellett ((3) bekezdés) változatlanul fennáll a különös szabályozás ((4) bekezdés), amely megengedi az adott márkára való hivatkozást, „amennyiben nem lehetséges a szerződés tárgyának [az általános szabályok] szerinti, kellően pontos és érthető leírása”, azon feltétellel, hogy az említett hivatkozást a „vagy azzal egyenértékű” kifejezésnek kell kísérnie. Az (5) és (6) bekezdés előírja, hogy az egyenértékűségi igazolást a (3) bekezdés szerinti esetekben az ajánlattal együtt kell benyújtani, a (4) bekezdés szerinti esetekben azonban nem.

²¹ Ezen észrevételek *mutatis mutandis* ugyanúgy alkalmazhatók a 2004/17 irányelv 49. és 51. cikkére, amelyre a jogvitában részt vevő felek közül néhányan hivatkoznak.

44. Az ajánlatkérő szerv van jobb helyzetben a szükségletei műszaki leírást alkalmazásával való meghatározásához. Az alapjogvitához hasonló helyzetben, amelyben nincs más lehetőség, mint az adott típusú járműnek megfelelő pótalkatrészek átadása, a konkrét márkára való utalással történő meghatározás megfelelőnek tűnik, és senki nem vitatja.

45. A Bizottság kiemeli, hogy az egyenértékűség előzetes igazolásának hiánya az ajánlatkérő szerv számára annak kockázatával jár, hogy számos, nem megfelelő terméket szerez be, és végül kénytelen megszüntetni a szerződést. A legjobb pályázó kiválasztásával kapcsolatos elméletének alátámasztására a CoNISMa ítéletet²² idézi, amelyben a Bíróság megállapította, hogy a közbeszerzési irányelvek összehangolása az ajánlatkérő szerv érdekét is szolgálja.

46. Ezen ítélet kétségtelenül a közbeszerző nézőpontját emeli ki, amely szerint a közérdeket kell biztosítani. Az ítéletben, a korábbi és későbbi ítéletekhez hasonlóan, azt is kiemeli, hogy „a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó közösségi szabályok egyik célja a lehető legszélesebb verseny megnyitása [...] és hogy a közösségi jognak biztosítani kell a lehető legtöbb ajánlattevő részvételét a közbeszerzési eljárásokban”.²³ Továbbá, ismétlem, az ajánlatkérő szerv érdeke is megjelenik az említett ítéletben azáltal, hogy a szélesebb részvétel „nagyobb választási lehetőség[et biztosít számára] a legelőnyösebb és a vonatkozó közszükségleteknek leginkább megfelelő ajánlat kiválasztásakor”.²⁴

47. Ez alapján sem ezen ítélet, sem a korábban hivatkozott ítéletek nem adnak közvetlenül választ a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel előterjesztett dilemmára, nevezetesen azon kérdésre, hogy a 2004/17 irányelv szerint az egyenértékű pótalkatrészeket kínáló ajánlattevőknek mikor kell dokumentumokkal igazolnia, hogy azok az eredeti pótalkatrészeknek megfelelnek.

48. Ennélfogva jogos az eljárás sikerének meghiúsulásával kapcsolatos aggodalom, amely előfordulhat, ha az ajánlatkérő szerv, amely korábban nem kérte az igazolást, végül azzal szembesül, hogy a nyertes ajánlattevő nem tudja bizonyítani az alkatrészek egyenértékűségét.

49. Ez a törekvés azonban nem hagyhatja figyelmen kívül a közbeszerzési eljárás alapvető elveit, különösen azokat, amelyek az egyenlő feltételek melletti hozzáférést biztosítják az ajánlattevők számára, és nem teszik ki őket „a közbeszerzés verseny előtti megnyitásával szembeni indokolatlan akadályoknak”. Ezt követően az előbbire és az utóbbira is kitérek.

50. Az egyenlő bánásmód elve nem sérül, ha valamennyi ajánlattevő azonos esélyekkel rendelkezik arra, hogy az egyenértékűség igazolásait a pótalkatrészek átadásának időpontjában nyújtsák be. Valamelyik fél érvelésével szemben e rendelkezés nem *borítja fel* az ajánlattevők közötti *egyensúlyt*, akik szabadon választhatnak, hogy az említett igazolásokat az ajánlataikban nyújtják be, vagy megvárják az odaítélés eredményt. E szempontból a velük szemben fennálló egyetlen követelmény, hogy vegyék figyelembe a vonatkozó rendelkezést, amelynek világosnak kell lennie, és amelyet kivétel nélkül alkalmazni kell.²⁵

22 2009. december 23-i ítélet (C-305/08, EU:C:2009:807).

23 Uo., 37. pont.

24 Uo., a 37. pont utolsó mondata.

25 A Bíróság a 2017. július 13-i Ingsteel és Metrostav ítéletben (C-76/16, EU:C:2017:549), 34. pont, megismételte, hogy „az egyenlő bánásmód elve megköveteli, hogy az ajánlattevők azonos esélyekkel rendelkezzenek ajánlataik összeállításakor, és ebből következően azt a követelményt is magában foglalja, hogy valamennyi ajánlattevő tekintetében ugyanazon feltételek vonatkozzanak az ajánlatokra. Másrészt az átláthatóság ebből eredő kötelezettségének célja az ajánlatkérő szerv részéről a részrehajlás és az önkényesség kockázata hiányának biztosítása. Ez a kötelezettség magában foglalja, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben vagy a dokumentációban a közbeszerzési eljárás minden feltételét és részletes szabályát világosan, pontosan és egyértelműen kell megfogalmazni, elsősorban annak érdekében, hogy minden, észszerű mértékben tájékozott, általános gondossággal eljáró ajánlattevő megérthesse annak pontos jelentését, és azt ugyanúgy értelmezhesse, másodsorban pedig azért, hogy az ajánlatkérő szerv ténylegesen ellenőrizhesse, hogy az ajánlattevők ajánlatai megfelelnek-e a szóban forgó szerződésre irányadó szempontoknak (2016. június 2-i Pizzo ítélet, C-27/15, EU:C:2016:404, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat)”.²⁵

51. Nem gondolom tehát, hogy az ajánlattevőkkel szembeni egyenlő bánásmód sérül attól, hogy az egyenértékűségi igazolás benyújtható a szerződés teljesítési szakaszában. Ellenben annak előzetes követelése hátrányosan érintheti az ajánlattevőket azzal, hogy az eredeti pótalkatrészeket gyártó számára biztosít előnyt az egyenértékű pótalkatrészeket kínáló ajánlattevővel szemben, ha ez utóbbi korábban azokat nem gyártotta. Könnyű feltételezni, hogy sok esetben (ez lenne az egyik ilyen eset) az egyenértékű pótalkatrészeket kínáló ajánlattevő kezdetben nem rendelkezik az egyes modellek tekintetében az összes megfelelő igazolással.

52. A tárgyaláson arról folyt a vita, hogy az ajánlatkérő szerv az odaítélés előtt milyen módon értékelheti a beszerzések minőségét, ha nem nyújtják be részére az arról szóló igazolást, hogy azok „egyenértékű minőséggel rendelkeznek”. Ezen, a személygépjárművek pótalkatrészeire alkalmazott fogalom pontosításához a kiegészítő iránymutatást érdemes megnézni.²⁶

53. Az iránymutatás tartalmazza a minőségi megfelelés megdönthető vélelmét, amely alapján a pótalkatrészek vevője (a jelen esetben az ajánlatkérő szerv) bízhat abban, hogy a rendelkezésre bocsátott termékek, bár egyenértékű minőségben, eleget tesznek a kijelölt funkció szerint szükséges követelményeknek. Ugyanezen vélelem, a közbeszerzések területére alkalmazva, egyenlő helyzetbe hozza az összes szállítót.²⁷

54. A szerződések a verseny előtti lehető legszélesebb megnyitása szempontjából történő vizsgálat is ugyanezt az elgondolást támasztja alá: az egyenértékűségi igazolásoknak a szerződés odaítélése előtt történő benyújtására vonatkozó kötelezettség, az adott pályázat körülményei szerint, olyan aránytalan akadállyá válhat, amely kizárja a termékük ajánlásában érdekelt gazdasági szereplőket.²⁸

55. Az ATM által hirdetményben közzétett szerződés jó példája azon közbeszerzési eljárásnak, amelyben az ajánlatkérő szerv számára kellő mérlegelési mozgásteret lehet biztosítani az olyan utólagos igazolás feltételének észszerű megállapításához, amelyet az ajánlattételhez szükséges dokumentációban határozott meg. Ha azt a feltételt írta volna elő, hogy az egyenértékűségi igazolást az ajánlatban kell benyújtani, a nem eredeti alkatrészek ajánlattevőjének vagy viselnie kellett volna annak terhét, hogy „előzetesen” minden egyes alkatrészt legyárt (az alapügyben 2195 darab), vagy ugyanilyen mennyiségben rendelkeznie kellett volna az összes kért alkatrésze vonatkozó igazolásokkal. Ezzel szemben az eredeti pótalkatrészek gyártója azon előnnyel rendelkezik, hogy az alkatrészek már készen vannak.

56. Az ajánlattételhez szükséges dokumentáció értelmében az ATM által közzétett odaítélés meghatározó feltétele volt, hogy „az ajánlat gazdaságilag a legelőnyösebb legyen”, amelyet az ajánlataikat benyújtó két ajánlattevő közötti licitálást követően határozott meg pontosan. Ezen időpont előtt az ajánlatkérő szervnek mérlegelnie kellett a két ajánlattevő alkalmasságát, egyéb tényezők mellett, a szerződés megvalósításához szükséges műszaki alkalmasságot értékelve.

57. Azok elméletei, akik azt állítják, hogy az egyenértékűségi igazolásokat feltétlenül a szerződés odaítélése előtt kellett benyújtani, valójában a műszaki alkalmasság értékelésének fő irányadójává teszik az említett igazolásokat.

26 Az említett iránymutatás (19) és (20) bekezdésében különbséget tesznek az „eredeti” és az „azonos minőségű” pótalkatrészek között. Ez utóbbi az, amelynek „megfelelően magas minőségűnek kell lennie, hogy alkalmazása ne veszélyeztesse a szóban forgó szerződéses hálózat hírnevét. Az egyéb kiválasztási szabványokhoz hasonlóan a gépjárműgyártó ebben az esetben is bizonyíthatja, hogy egy adott pótalkatrész nem teljesíti ezt a követelményt.”

27 A „felelősségi nyilatkozatok” vagy hasonló dokumentumok használata, amelyekkel a gazdasági szereplők eredetileg tanúsítják, hogy biztosítani tudják az adott árubeszerzést, a közigazgatási szerv későbbi végleges döntésétől függően, a 2014/24 irányelv számos cikkében elfogadott.

28 E tekintetben lásd: a 2014/24 irányelv (84) preambulumbekkezdése: „Számos gazdasági szereplő – nem utolsósorban kkv-k – szerint a közbeszerzésben való részvételük egyik legnagyobb akadályát az abból eredő adminisztratív terhek képezik, hogy a kizárási és a kiválasztási szempontokhoz kapcsolódóan jelentős számú tanúsítványt, illetve egyéb dokumentumot kell benyújtani. Az ilyen jellegű követelmények visszafogása – például a frissített nyilatkozatból álló egységes európai közbeszerzési irat használatának a lehetővé tételével – jelentős egyszerűsítést eredményezhet, ami mind az ajánlatkérő szervezetnek, mind a gazdasági szereplőknek előnyére válik.”

58. Úgy vélem azonban, hogy az ajánlatkérő szerv más mérlegelési szempontot is alkalmazhat a jelentkezők műszaki alkalmassága értékeléséhez,²⁹ még akkor is, ha kezdetben nem nyújtják be részükre a közbeszerzési eljárásban keresett minden egyes alkatrészre vonatkozó egyenértékűségi igazolásokat. Vagy másképpen fogalmazva, annak igazolása, hogy a nem eredeti pótalkatrészek gyártója vagy szolgáltatója rendelkezik a szerződés teljesítéséhez nélkülözhetetlen műszaki alkalmassággal, más eszközökkel is bizonyítható (például, a pótalkatrészek gyártásában vagy szolgáltatásában bizonyos előzetes tapasztalat megkövetelése, még ha más márkáról van is szó).

59. Az ATM által közzétett ajánlattételhez szükséges dokumentáció ugyanis tartalmazott a műszaki alkalmasság „feltételeinek való megfelelés értékeléséhez szükséges adatokra és alakiságokra” vonatkozó hivatkozást.³⁰ Az említett dokumentációban egyéb feltételek mellett annak dokumentummal való igazolását kérték a jelentkezőktől, hogy az utolsó hároméves időszakban (2012–2013–2014) „az IVECO márkájú autó-, trolibusz vagy ipari gépjárművek eredeti [...] vagy azzal egyenértékű pótalkatrészeinek szállítását sikerrel teljesítették”, és „az utolsó három évben [...] eredményesen kötöttek legalább két olyan szerződést, amely 750 000 eurót meghaladó összegű, fent említett szállításra vonatkozott”.³¹

60. Az ilyen feltételekkel kidolgozott ajánlattételhez szükséges dokumentáció önmagában korlátozó, mivel a címzettek körét azon személyekre határolja le, akik már gyártottak eredeti vagy azzal egyenértékű IVECO márkájú pótalkatrészeket, és nem engedi más gyártók részvételét. Véleményem szerint az ajánlatkérő szerv, amely már előírta e szigorú feltételt, észszerűen figyelembe veheti ezt az ajánlattevők műszaki alkalmasságának értékeléséhez szükséges feltételként, anélkül, hogy ezenkívül azt követelné tőlük, hogy kezdetben nyújtsák be az árubeszerzési szerződés által hivatkozott 2195 darab alkatrészre vonatkozó egyenértékűségi igazolásokat.³²

61. Ezen észrevételek ahhoz vezetnek, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre nemleges választ javaslok: amennyiben a Consiglio di Stato (államtanács) kétsége arra korlátozódik, hogy a 2004/17 irányelv 34. cikkének (8) bekezdése arra *kötelez-e*, hogy az ajánlat benyújtásával egyidejűleg kell igazolni az egyenértékűséget, azt a választ kell adni, hogy nem feltétlenül.

62. Az említett rendelkezés nem írja elő ezt a kötelezettséget, szabadságot enged ugyanis a tagállamok (vagy ha a belső szabály azt megengedi, az ajánlatkérő szerv) számára annak megállapításában, hogy mikor kell benyújtani az egyenértékűségi igazolásokat. Nem határoz meg előre egy kizárólagos megoldást, mivel a jogalkotó bölcsen úgy döntött, hogy a tagállamok és az ajánlatkérő mérlegeljék az egyik vagy a másik megoldás melletti döntés előnyeit és hátrányait.

63. A jelen ügghöz hasonló körülmények között olyan mennyiségű alkatrész esetén, amelynek egyenértékűségi igazolását kérték, megfelelőnek tűnik számomra, hogy elfogadják a vonatkozó igazolásoknak az eredeti ajánlatok vagy akár a szerződés odaítélésének időpontja utáni későbbi időpontban történő benyújtását, azt követően, hogy magában az ajánlattételhez szükséges dokumentációban szigorú feltételeket határoztak meg az ajánlattevők műszaki alkalmasságának biztosítása céljából.

²⁹ A 2014/24 irányelv részét képezi „a kiválasztási szempontokhoz kapcsolódó bizonyítási eszközök” című XII: számú melléklet, amelynek II. része, egyedülálló módon, „a gazdasági szereplő 58. cikkben említett műszaki alkalmasságának bizonyítására felhasználható” eszközökre vonatkozik.

³⁰ Az úgynevezett „Aviso di gara – Settori speciale” dokumentum III.2.3 pontja.

³¹ A „disciplinare di gara” dokumentum 6.1. A. bekezdésének III. és IV. pontja.

³² Az Iveco Orecchia kitarított azon (esetleges) kötelezettség mellett, hogy az ajánlathoz mellékelni kell az egyenértékűségi igazolást anélkül, hogy kétségbe vonná, hogy a versenytársa rendelkezik a szerződés végrehajtásához szükséges műszaki alkalmassággal.

64. A Specializuoctas transportas ügyre³³ vonatkozó indítványomban tett megjegyzéseimmel összhangban egy utolsó pontosítást kell tennem azon követelménnyel kapcsolatban, „amely nem szerepel az ajánlattételhez szükséges dokumentációban, amelyet a nemzeti törvény sem ír elő, és a 2004/18 irányelv sem említ”. Ha az ajánlattevő bízott a dokumentum azon rendelkezéseiben, amelyek kifejezetten lehetővé teszik számára az egyenértékűségi nyilatkozatok későbbi benyújtását, a benyújtás elutasítása a Bíróság által követelt átláthatósági teszten nem menne át, mivel kimondja, hogy „a valamennyi közbeszerzési eljárásra érvényes átláthatóság elve és az egyenlő bánásmód elve megköveteli, hogy a valamely közbeszerzésen való részvételre vonatkozó lényeges feltételeket és különösen az ajánlattevőket terhelő kötelezettségeket előzetesen egyértelműen meghatározzák és közvétegyék annak érdekében, hogy az utóbbiak pontosan megismerhessék az eljárás szabályait és megbizonyosodhassanak arról, hogy ugyanazok a kötelezettségek érvényesülnek valamennyi pályázó tekintetében”.³⁴

65. Azt javaslom tehát, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre nemleges választ kell adni.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéscről

66. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén vetődik fel, ahogy azt javaslom. A Consiglio di Stato (államtanács) azt kérdezi a Bíróságtól, hogyan kell biztosítani az egyenlő bánásmód és a pártatlanság, a teljes körű verseny és a közigazgatási eljárás során való megfelelő ügyintézés elvét, valamint a többi pályázó védelemhez és meghallgatáshoz való jogát.

67. A kérdés túl általános és az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben a bíróság nem fejt ki, hogy miért az említett elveket érinti, ha elfogadjuk az egyenértékűségi igazolásnak az ajánlatot követő benyújtását.

68. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés tartalma szerint a 2004/17 irányelv különböző cikkeiben megnyilvánuló eszközre vonatkozó hermeneutikai kérdésekre fekteti a hangsúlyt (helyesen), de ismétlem, nem tartalmazza (a bíróságnak) a szóban forgó elvekre történő semmilyen saját hivatkozását.³⁵

69. Az előzetes döntéshozatali eljárások keretében a Bíróság feladata nem az, hogy meghatározott általános jogelvek alkalmazási módjával kapcsolatban elvont nyilatkozatokat tegyen, hanem hogy a nemzeti bíróság számára úgy értelmezze az uniós jogot, hogy az elé terjesztett jogvita megoldása szempontjából számára az hasznos lehessen.

70. E szemszögből az első kérdésre javasolt válasszal kapcsolatban kifejtett észrevételeim már kellő értelmezési iránymutatást nyújtanak a kérdést előterjesztő bíróság számára legalább néhány olyan elvnek a jelen ügyre történő alkalmazásával kapcsolatban, amelyekre hivatkozik, nevezetesen: egyenlő bánásmód, a verseny előnyben részesítésének és az ajánlatkérő szerv pártatlanságának elve.

³³ C-531/16, EU:C:2017:883, 47. és 48. pont.

³⁴ 2016. június 2-i Pizzo ítélet (C-27/15, EU:C:2016:404), 37. pont.

³⁵ A Consiglio di Stato (államtanács) csak átveszi a néhány olyan kérdésre vonatkozó előterjesztési javaslatot, amely kérdéseket az Iveco Orecchia előzetes döntéshozatal céljára indítványozott. Konkrétan nem fejt ki, hogy miért az említett javaslat b1) pontjában szereplő kérdést fogadja el előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésnek.

71. Az említett többi elvet illetően nem látok olyan okot, amely miatt az ajánlattevők (és esetlegesen a peres felek) védelemhez és meghallgatáshoz való joga sérülne, az első kérdésre adandó választól függetlenül. A jelen közbeszerzési eljárásban részt vevő két jogi személy a nemzeti bíróság előtt kifejtette az ATM döntését támogató vagy az ellen szóló érveit, a tisztességes tárgyaláshoz és a bírói védelemhez való joguk sérelme nélkül (amely nyilvánvalóan nem feltétlenül esik egybe az adott kérelmeknek helyt adó elbírálással).

72. A közigazgatási eljárás során való megfelelő ügyintézéshez való jogot illetően feltételezni kell, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem körülményei között a Consiglio di Stato (államtanács) az Európai Unió Alapjogi Chartájának 41. cikkében biztosított jogra kívánt utalni. Elegendő e tekintetben megemlíteni, hogy az említett jog az Unió intézményeivel, szerveivel és hivatalaival szemben gyakorolható, és ennél fogva nem érvényesíthető a részvénytársaság formájában működő, tagállambeli olyan közlekedési vállalkozással szemben, mint az ATM (még akkor sem, ha a belső jogban egy közigazgatási szervvel egyenértékű).

73. Ilyen feltételek mellett úgy vélem, hogy szükségtelen megválaszolni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdést.

VI. Végkövetkeztetés

74. A fent kifejtettek értelmében azt javaslom, hogy a Bíróság a következő választ adja a Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) számára:

„A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról [helyesen: a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatások területén a közbeszerzési eljárások összehangolásáról] szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 34. cikkének (3), (4) és (8) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy nem kötelezi az ajánlattevőt arra, hogy feltétlenül az ajánlatával együtt nyújtsa be a gépjárművek pótalkatrészeinek az eredetiekkel való egyenértékűségére vonatkozó igazolásokat, ha:

- az ajánlattételhez szükséges dokumentációban a műszaki leírást, kivételesen, konkrétan meghatározott márkára vagy »azzal egyenértékűre« történő hivatkozással fogalmazták meg, és
- ugyanezen ajánlattételhez szükséges dokumentáció úgy rendelkezik, hogy az említett igazolások benyújtására az egyenértékű pótalkatrész első átadása alkalmával kerülhet sor.”

i — A jelen szöveg 37. pontjában az első elektronikus közzétételt követően nyelvi módosítás történt.